

# REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC.

Organul oficial al „SOLIDARITĂȚII“, asociațiune de institute financiare ca însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „SOLIDARITATEA“ sunt:

*Agricola (Ecica), Agricola (Hunedoara), Agricola (Lugoș), Agricola (Sebeșul-săsesc), Albina, Ancora, Ardeleana, Arieșana, Armonia, Auraria, Aurora (Baia-mare), Avrigeana, Bănățana, Banca Poporală (Caransebeș), Banca Poporală (Dej), Banca Poporală, Arpașul-inf.) Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Bocșana, Brădetul, Buciumana, Cassa de păstrare (Mercurea), Cassa de păstrare, (reuniune) (Săliște), Câmpiana, Cârțișoara, Chiorana, Chiseteiana, Codreana, Codrul (Buteni), Codru (Lupșa), Comuna, Concordia (T.-Uzdin), Concordia (Gh.rla), Cordiana, Coroana (Bistrița), Corvineana, Creditul, Crișana, Cugiereana, Decebal, Detunata, Doina, Drăganul, Dunăreana, Economia (Cohalm), Economul, Făgețana, Frăția, Frățietatea, Furnica, Geogeană, Gloria, Grănițerul, Hațegana, Însoțire de credit (Veștem), Institut de credit (Mehadia), Institut de credit (Gavoșdia), Isvorul, (Sângiorgiu), Isvorul (Sebeșul-inf.), Isvorul (Ighiu), Iulia, Lăpușana, Ligidiana, Lipovana, Luceațărul, Lumina, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munteana (Corniareva), Murășiana, Murășanul, Maramurășana, Nădlăcana, Negoiul, Noiana, Olteana, Oraviciana, Orientul, Patria, Piatra, Plugarul (Săcădate), Poporul (Lugoș), Poporul (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Reun. de impr. și păstrare (Ily-mare), Rîureana (Cap.-Mânăstur), Săcana, Sătmăreana, Sebeșana (Caransebeș), Sebeșana (Sebeșul-săsesc), Secășana, Selăgeana, Sentinela, Silvania, Someșana, Speranța (Hosman), Steaua, Șercăiana, Șoimul (Uioara), Șoimul (Vașcău), Târnavăneana, Timișana, Țibleșana, Unirea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul (Sânmărtin), Vulturul (Tășnad), Zărândeana, Zlăgnea, Zorile.*

Abonamentul:

pe 1 an K 20.—, pe 1/2 an K 10.—

Redactor responsabil:

CONSTANȚIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:

de spațiul unui cm<sup>2</sup> câte 15 fileri.

## Războiul mondial și comerțul mondial.

De Eduard Bernstein.<sup>1</sup>

Efectele războiului mondial asupra comerțului universal se manifestează în formă tot mai hotărâtă. Dacă atât aici, cât și în tabăra de dincolo s'au cam ignorat amenințările sgomotoase, că după războiu nu vom mai continua comerțul cu grupul beligeranților contrari; dacă le-am considerat ca erupții nebune ale patimei agitate sau drept ațățări intenționate ale minorităților interesate, dacă am crezut, că aceste dispoziții ostile vor trece, precum au venit, — simptome precise, ivite în timpul din urmă arată, că în chestiunea aceasta nu mai stăm în fața unor amenințări goale, ci în fața unor tendințe, ce se manifestează în fapte, cari pot eventual aduce cu sine schimbări radicale în relațiile comerciale de după războiu.

Fiecare războiu în mod natural aduce cu sine ruperea relațiilor comerciale între națiunile îndușmănite și niciodată nu s'a putut aștepta reluarea imediată după războiu a firelor comerciale întrerupte. Chiar și în cazul cel mai favorabil, trebuie să treacă un oarecare timp de tranziție până când circulația își reia iarăși cursul vechiu. În cazuri mai puțin favorabile restimpul necesar pentru reluarea relațiilor comerciale va fi mai lung, în alte cazuri va fi lipsă de un lung șir de ani. Acum însă e vorba de mai mult. Războiul mondial este de durată mai lungă, decât oricare alt războiu dintre națiunile culte dela războaiele napoleonice încoace, iar războaiele acestea au fost în măsură mult mai mică, războaie ale națiunilor, decât războaiele prezente. Războiul prezent a izbucnit într'un timp

când comerțul a fost cu mult mai dezvoltat și mai fin ramificat, — efectele lui sunt deci cu mult mai simțite. Pe timpul lui Napoleon comerțul internațional a avut însă în viața economică a popoarelor — cu excepția Angliei — un rol de tot neînsemnat; de o diviziune internațională a muncii pe atunci abia putea fi vorba. Națiunile își produceau ele înse-le partea cea mai mare a necesităților lor, iar de articlii, ce-i importau din străinătate ușor se puteau lipsi. În aceasta își află explicarea faptul, că la începutul secolului al XIX-lea marele filosof Fichte, în excursiile sale de domeniul economiei naționale, preconiză, cu cea mai mare seriozitate, drept politică economică conștie, limitarea severă a consumului, la acei articlii, pe cari îi produce țara.

E cunoscut marele avânt, ce a luat comerțul internațional în secolul al 19-lea și mai târziu, până la izbucnirea războiului mondial. După anuarul comercial al imperiului german în anul 1912 — sunt ultimele date ce stau la dispoziție — valoarea întregului comerț exterior al lumii se cifră cu 169 de miliarde.

Afară de schimbul acelor bunuri, în a căroră producție o țară sau alta, un continent sau altul, mulțămăta particularităților sale naturale, (climă, comori naturale etc.) a fost în superioritate, a avut în urma specializării pur tehnice a singuraticilor rami industriali, rol din ce în ce mai important, schimbul de fabricate și semifabricate. Această specializare a trecut granițele țării și putea fi considerată, în sens mai înalt, deja ca o diviziune internațională a muncii.

Așa d. ex. pe lângă comerțul ei exterior în valoare de 27 miliarde Marce, Germania a cumpărat din 1909—1913 dela state străine, mărfuri-fabricate în valoare de 7.8 miliarde — în butul înaltelor vă-

<sup>1</sup> Celebru scriitor social-democrat și politician german, conducător al social-democraților din Germania.

muri protecționiste în vigoare pentru fabricate și a dezvoltării măiestrite a exportului. Semifabricate a importat în acelaș timp în valoare de 5.5 miliarde și a exportat în valoare de 4.7 miliarde; iar importul de materii brute s'a cifrat cu 2.3 miliarde și exportul cu 7.1 miliard.

Dezvoltarea comerțului internațional l-au privit anteluptătorii științei economiei naționale liberale drept un factor puternic al păcii internaționale. Ei erau de părere, că acesta va aduce cu sine pendența economică reciprocă a națiunilor, care va învăța omenimea să evite războiul ca ciurma. În acest sens a numit Herbert Spencer epoca industrializării de epocă a păcii mondiale, iar dacă o școală, care vânează după lozince marxiste, dar care nu a pătruns deajuns spiritul ideilor marxiste, declară pe Spencer de antiquat și voind a spune un lucru cuminte zice că războiul e product al cauzelor economice, părerea aceasta din urmă, cercetată mai cu deamănuntul, nu poate fi susținută.

Cauzele războiului nu sunt numai de natură economică. Natural că Spencer încă nu a spus întregul adevăr, dar cuvintele lui cuprind o mare parte din adevăr. Dacă în zilele hotărâtoare ar fi fost întrebări numai conducătorii industriei, fără îndoială că lucrătorii cu unanimitate, iar antreprenorii chiar și în țările unde agitațiile au avut mai mult teren, ar fi votat, mare parte, contra războiului. Tocmai aceasta a fost catastrofal, că glasul claselor industriale nu a căzut cu greutate decisivă în cumpănă.

Acum când suntem în războiu, natural că totul s'a schimbat. Cuvintele, că «războiul se nutrește din sine însuși» sunt adevărate și în psihologie, deoarece războiul dă naștere sau sporește cauzele războiului. Pe deoparte necesitățile aprovizionării în războiu, pe de altă tendința ca beligeranții să rămână și după războiu independenți de comerțul cu statele dușmane, au produs pe teren economic acțiuni, pe cari e consult să le considere în mod serios aceia, cari doresc să vadă popoarele cât mai repede iarăși în legături intime unele cu altele.

Sunt cunoscute hotărârile aduse de antantă în 1916 în Paris, pentru boicotarea Germaniei după războiu. Multă vreme nici nu a fost necesar a atribui acestor hotărâri o însemnătate mai mare. Se părea că aceste hotărâri sunt mai mult dorințe sau bluff și nu rezultanta unor planuri serioase și practic executabile. Cum au voit țările antantei să farmece din pământ întregi rami industriali, cari în Germania au ajuns la nivel tehnic atât de înalt, — ca d. e. fabricarea vâpselii de anilin, — încât producția germană aprovizionă lumea întregă? Cum au vrut ei să-și procure unele materii brute, cari în Germania se află în cantități atât de mari și cari se produc aici mai ieftin în mine construite cu îngrijire, precum e d. e. caliu și sarea de caliu? Și invers: Fi-vor ele într'adevăr dispuse ca să renunțe pentru articlii lor de producție în massă — Anglia pentru bumbacul său

și Franța ce privește producția sa de vin — la marea piață germană? Lucrul se părea cu atât mai dubios, cu cât îl examinăm cu mai mare atențiune. Intre acestea ne-a mai venit vestea și despre încercări, cari aveau scopul să înlocuiască articlii aduși până aci din țările dușmane cu surrogate de aceeași calitate și cantitate, cari încercări însă, cum s'a auzit, nu au succes.

Cu lungirea războiului și cu creșterea amărăciunii reciproce, lucrul a căpătat însă alt colorit, tot mai serios. Se pare că, ceea ce i-a succes Germaniei cu înlocuirea salitrului de Chile, le-a succes și dușmanilor în măsură mai mare cu înlocuirea unor articoli speciali germani.

Este foarte remarcabil în privința aceasta un articol al cunoscutului scriitor și autor al romanului: «Locuitorii de pe Marte — pe pământ» și a altor opere de știință naturală și social-filosofice, articol apărut în «Daily Chronicle» ca răspuns la un articol al lui Dernburg, ministru pensionat al afacerilor coloniale, Dernburg, membru al partidului poporal progresivist, s'a numărat în decursul războiului între politicianii mai moderați ai Germaniei. Din când în când se plecă și el în fața frazeologiei oficioase, de sub care nu se poate emancipa nici un liberal; abstrăgând însă de aceasta are vederi destul de sănătoase. Nu de mult a combătut în «Berliner Tageblatt» părerea că după războiu trebuie să urmeze necondiționat războiul economic, arătând că Anglia, America etc. nu pot renunța la materiile prime și unele produse ale industriei chimice, precum și la tonagiul naval german, din care cauză țările amintite vor fi silite a providea Germania cu alimente transmaritime și cu materii brute. Argumentația aceasta o combate H. G. Wells într'un articol apărut în numerii din 6 și 8 Iulie în «Daily Chronicle» sub titlul ironic de: «După războiu afaceri normale». («Business as usual after the war»). Mai clar e subtitlul: «O utopie germană». Articolul vrea să demonstreze, că este sinamă-gire a crede, că după războiu lumea preste tot va mai fi avizată la articlii de proveniență germană.

Wells e un om foarte versat în lucruri tehnice și nu e nici englez șovinist, nici germanofag. Wells este socialist și aderent al ideii ligei popoarelor. Dar, după el e imposibilitate ca Germania să fie primită în liga popoarelor, câtă vreme e stat militarist și face politică militaristă. Expunerile lui încă sunt tendențioase, dar această tendențiositate nu e guralivitate sau amenințare, el vrea numai să *avertizeze*. Tocmai din această cauză e bine să-i dăm atenție.

Anglia și aliații săi — scrie el — au învățat multe în decursul războiului și au valorizat și în praxă cele învățate. Nu în știință, ci în aplicare și organizare a întrecut, în timpul din urmă, Germania celelalte țări, ceea ce acestea acum au reparat. Expoziția britică a productelor științifice a prezentat un astfel de tablou, pe baza căruia Wells poate spune că orgoliul Germanilor va trece prin mari sgudui.

Anglia moleșită și nepăsătoare, în fața căreia stetea înainte de războiu o Germanie bine organizată, a devenit prin înființarea de organizații mari industriale o Anglie disciplinată, sistematică, unde se poate observa în toți ramii de activitate științifică și tehnică — în care Germania îi fusese superioară — o «ameliorare» remarcabilă.

Lunga listă a produselor industriei chimice, colorile neutetice și produsele înrudite, chemicaliile fotografice, parfumurile și medicinile expuse dovedesc, că în acești articoli aliații sunt independenți de Germania. Monopolul Germaniei în privința articolelor optice a încetat, după ce Anglia s'a îngrijit de caliul cel prețios și a pus în saș mână pe fabricarea sticlei. Dacă Germania nu a făcut pe terenul acesta în cursul războiului, progrese mari, atunci articolii optici ai Angliei deja au întrecut pe aceia ai Germaniei, sau cel puțin pot lua concurența cu aceștia. În Portugalia, Spania și în țările transatlantice s'au descoperit destule depozite de caliu și astfel nu mai este lipsă de caliul german. Producerea de thoriu pentru corpurile de luminat cu gaz a fost monopol german, acum însă producerea lui, ca și a mezzothoriului și a legăturilor de ceriumonie, necesare la corpurile carbonice ale lămpilor sunt în întregime în mâna Angliei; același lucru se poate spune despre duralmin, care până acum s'a produs numai în Germania, despre nichelul curățit, despre porcelan și retortele pentru laboratoare, despre zincul electric, acidul nitric necesar la prelucrarea și colorarea blanelor, despre producția tanninului sintetic, articlii, cari mai înainte erau toți importați din Germania.

Dacă Dernburg crede că navigația germană va fi indispensabilă după războiu — scrie Wells în al doilea articol, — atunci nu își dă seamă de voința și temperamentul lumii negermane. O Germanie, care încă nu și-a regretat faptul, își va folosi după războiu, tot atât de puțin vapoarele sale, ca și când acestea ar zăcea în adâncimile mărilor. Nici chiar în Anglia nu au mulți oameni ideie de puterea și extensiunea mișcării de boicot, care există între matrozii Angliei și ai celorlalte țări. Această mișcare este independentă de guverne și de contracte, ba ce e mai mult în cazuri concrete se va valida chiar și în contra guvernelor și a contractelor. Aceasta este urmarea războiului submarin necruțător. Wells descrie o convorbire, care a avut-o cu John Havelock Wilson președintele alianței matrozilor și a fochiștilor. L-a aflat în locuința sa din Victoria Street, lucrând, înțepenit și între dureri reumatice, la «strângerea mrejei aruncate în lumea întreagă în contra vapoarelor, mărfurilor și matrozilor germani». Wilson i-a spus, că a câștigat pentru planul său organizațiile muncitorilor de transport și de port și are speranță că se vor alătura și muncitorii minieri. Fiecare vapor, care va transporta marfă germană va fi vapor înfierat, care nu va putea ieși din port, nu va putea descărca mărfurile, nu va putea lua cărbuni, dacă organizațiile

il vor putea împiedeca. Nici ideie nu avem de ura fără de margini, care a produs'o războiul submarin ilimitat.<sup>1</sup>

Paralel cu aceste acțiuni de o putere elementară — scrie Wells la sfârșitul articolului său — merge acțiunea industriașilor și a negustorilor, precum și acțiunea organizată a guvernelor. Dernburg și ceilalți cugetă ca el se înșală rău, dacă cred că Anglia în anul 1919 va fi desorganizată, chaotică, individualistă, lipsită de orice sistem, precum a fost în 1913 și că aliații ei încă vor fi state cu politică comercială opusă, state rivalizatoare pe teren economic, precum au fost înainte de războiu. Sub presiunea războiului dușmanii Germaniei au făcut pași puternici spre solidaritatea colectivă și unitatea internațională și vor mai înainta pe acest teren. Dacă Germania ar continua să se organizeze în contra lumii întregi, — atunci întreagă lumea se va organiza în contra Germaniei.

Astfel scrie Wells. În expunerile lui sunt de sigur unilateralități. Exagerează valoarea unor progrese și forțe, ce lucrează pe partea antantei și desprețuiește progresele și forțele, cari lucrează în direcție contrară. Totuși ar fi eroare a trece la ordinea zilei peste expunerile lui. Acest războiu la orice caz ne-a învățat un lucru: Că ce catastrofal este se evaluezi națiunile după unele apariții, cari plutesc la suprafață sau după lozinci, cari s'au încuibat în trecut în literatură. De când Napoleon I a numit pe Englezi popor de negustori, această vorbă a devenit vorbă volantă, pe care fiecare o accentuează după gustul său. Aceasta a făcut-o Sombart, cunoscutul profesor la începutul războiului, și același lucru de curând o altă persoană, ce stă pe o treaptă socială cu mult mai înaltă. Dar precum Napoleon a regretat, că «Englezii nu sunt popor de negustori», tot așa vor experia și Sombart și protectorii lui, spre paguba lor proprie, că Anglia e țara *industriei și a muncitorilor industriali* și că pe națiunea engleză nici o națiune nu o întrece în o calitate: În tăria cu care înfăptuește un lucru pe care l-a hotărât a-l efeptui.

Partea militară a chestiunii nu dorim să o cercetăm aici; cele expuse mai sus au fost destinate mersului actual și sfârșitului războiului, precum și relațiilor reciproce a popoarelor. Și aci, pericolul nimicirii relațiilor comerciale mondiale e cu mult mai mare și mai evident, decât se pare în ochii multora, cari s'au jucat de-a alianțele politico-comerciale. Dacă războiul mondial nu se sfârșește cu o pace, din care să rezulte ameliorarea relațiilor politice dintre națiunile mari, atunci perturbația provocată de războiu, în relațiile comerciale a popoarelor va putea dura încă multă vreme. Aceasta ar fi

<sup>1</sup> Precum anunță mai nou «Daily Mail» același Havelock Wilson, desvoaltă acum o activitate febrilă, pentru a îndupleca pe membri armatei și ai marinei, să se atașeze la boicotul de 6 ani hotărât de uniunea marinarilor în contra Germaniei. (Nota redacțiunii).

însă și de aceea mare pacoste, pentru că prin ea ar pluti și mai departe asupra popoarelor sabia lui Damocles a războaielor. Dacă nivelul înalt al comerțului mondial, pe care l-am ajuns înainte de războiu, nu a putut împiedeca izbucnirea războiului, atunci formarea a două mari tabere concurente, în comerț și circulația mondială ar fi o continuă provocare la noue războaie. Numai o pace, care va aduce cu sine schimbări radicale poate fi o pace durabilă.

(După «Világ»).

## Motoarele de arat, sistem „Praga“.

Am cercetat în 8 I. c. secția de automobile a *Primei fabrici de mașini Cesko-Moravska* din Praga interesându-mă de motoarele de arat sistem «Praga». Pentru clarificările amănunțite ce urmează mai jos sunt recunoscător inginerului conducător, d-lui Francisc Maly și cred, că Onor. cetitori vor afla în ele indigitări folositoare.

Se știe, că mașinile de arat sunt chemate azi să înlocuiască chiar vitele consumate de războiul îndelungat. De-ar fi lipsit războiul, poate că mașinile de arat ar fi rămas mai departe să fie întrebuințate numai pe unele latifundii, dar împrejurările create de războiu au scos la iveală adevărata importanță a mașinilor de arat. După cum se știe, există trei tipuri diferite:

1. *Motoare, trăgând o ramă cu feară de plug după sine.*

3. *Pluguri trase cu funii de sârmă, de locomobile postate la marginile holdei.*

3. *Motoare purtând plugurile între roate.*

Motoarele purtând feară de plug între roate sunt tipul sistemului «Praga». Fabrica *Cesko-Moravska* are brevet pentru două feluri de motoare: mari și mici.

Iată descrierea motorului mare:

Greutatea . . . . .	3850 kg.
Lungimea . . . . .	7200 m/m.
Lățimea . . . . .	2250 m/m.
Înălțimea . . . . .	2450 m/m.
Consumă benzină pro hectar	20 kg.
Consumă ulei pro hectar	2 kg.

Plugul lucrează cu patru ori cu cinci feară. Adâncimea brazdei se poate regula între 10 până 30 cm. Lățimea totală a celor cinci brazde trase deodată e 140 cm. Munca de o zi, so-

cotită pe lângă 10 oare de lucru cu brazdele adânci de 20—25 cm. isprăvește rotund 7—8 jugăre arate.

Partea mașinală e provăzută cu un motor cu patru cilindre, prestând o forță de 40 calvapor. Aprinzătoarea de scânteie e magneto-electrică, aparatul magnetic «Bosch». Ungerea se face în mod automat. Răcitoarea de apă e provăzută cu pompă centrifugală. În dosul răcitoarei e un ventilator mare; roata reguloare încă e provăzută cu brațe ventilatoare. Carburatorul e automatic pentru benzină, benzol, ori pentru o mixtură de benzol cu spirt în proporția de 50:50. Aerul se absoarbe printr'un filtru, prin ceace se împiedecă intrarea murdăriilor în motor.

Motorul are două roate înaintașe, diametrul 2.45 m. Pe periferia roatelor înaintașe sunt aplicate câte 10 lopeți (dinți) înalți și lați, cari se prind în pământ și după ridicarea succesivă a roții dela pământ, răscolește partea apăsată.

S'a constatat, că apăsarea motorului asupra pământului, deși greutatea totală a plugului e de 40 măzi, totuș e mai mică decât apăsarea de sub copita bouului sau a calului, socotind apăsarea pe centimetrul pătrat. Mai sunt și dinții de pe periferia roților, cari desfac imediat pământul scăpat de apăsarea roților.

Înapoi motorul are o singură roată, pentru cârmă, deoarece motorul se cârmuește prin roata de dinapoi. Spre scopul acesta roata aceasta are o creastă dealungul și pe mijlocul periferiei.

Plugul-motor se întrebuințează pentru a mână orice fel de mașini agricole: de îmblătit, de secerat (cosit), pentru grăpat, pentru adunat.

Prețul unui motor e astăzi rotund Cor. 60,000.—.

Fabrica *Cesko-Moravska* din Praga nu liferează plugurile acestea în Ungaria, deoarece brevetul pentru Ungaria l-a vândut fabricii de vagoane și mașini din Győr. Această fabrică produce exact aceleași mașini cu singura diferență, că marca «Prahă» e înlocuită cu marca «Rába». Incolo materialul și construcția e aceeași până la ultimul șirofel.

Se rentează a cumpără și a ține un astfel de motor acolo, unde e vorba de cel puțin o sută de zile de arat într'un an, adecă unde e vorba de a ară într'un an cel puțin 700—800

de jugăre. Mai fiecare bancă românească ar putea întreține un plug-motor, dându-l zi de zi cu chirie. În Praga fabrica socotește 30 Cor. pentru aratul unui jugăr, dar casele de închiriat mașini socotesc câte 70 Cor. de jugăr. Deosebirea provine de acolo, că fabrica e obligată să lucreze pe teren o zi de probă cu fiecare mașină nouă. Așa își socotește numai spesele efective de benzină, ulei și mașinist. Casele de închiriat își socotesc însă și cvota de amortizat din prețul mașinei plus profitul cuvenit.

Ministrul de războiu a cuprins fabrica întreagă pentru scopuri de războiu încă din 1914. În 1915 fabrica abia a primit permisul de a produce 20 de pluguri. În 1916 s'a dat voie pentru fabricarea a 80 pluguri, în 1917 concesiunea ministerială s'a dat pentru 120 de pluguri și în 1918 pentru 400 de bucăți. Fabrica Cesko Moravska a produs deci până acum 720 de motoare de arat. Firește numai 130 pentru Boemia, restul l-a recvirat ministerul de războiu pentru teritoriile ocupate.

Produsele fabricii din Győr sunt ceva mai ieftine, un lucru de neînțeles, deoarece în Praga lucrătorii sunt mai ieftini decât în Győr.

Pentru România agentura de pluguri-motoare este la afiliata băncii: Magyar Bank és Kereskedelmi R. T.

Cesko-Moravska din Praga mai are brevet pentru un motor mai mic, în toate privințele, a patra parte din tipul cel mare. În privința plugului-motor mic nu s'a făcut contract cu nici o fabrică din Ungaria, astfel de motoare se pot comanda numai direct din Praga. Acest tip de motoare se aplică pe lângă arat, îmblătit, grăpat, și secerat, încă și ca locomotivă de transportat poveri în căruțe trase de motor.

Prețul e Cor. 20,000.—. Sunt foarte căutate. Seria de pluguri, ce urmează a se fabrica în 1919 este deja vândută.

Recomand înființându-i centrale comerciale să se îngrijească de câte un plug-motor pe seama fiecărei bănci membre la «Solidaritatea». Tipul cel mare se poate procura dela fabrica de vagoane din Győr, iar tipul mic, — seria 1920 — dela Cesko Moravska, Praga.

*Vasile Vlaicu.*

## CRONICĂ.

**Școala comercială superioară română din Brașov.** În anul școlar 1917/18 au funcționat la școala noastră comercială din Brașov: un director, 3 profesori ordinari definitivi, un profesor ajutător și un catechet.

Numărul elevilor înscriși la începutul anului școlar, în toate 3 clasele a fost de 138, din cari până la finele anului au rămas 80 și anume în cl. I 50, în cl. II 19 și în cl. III 11., toți Români, 72 de confesiunea gr.-or. și 8 gr.-cat.

După ocupațiunea părinților au fost 22 elevi copii de mici proprietari, 4 de zileri, 15 de mici industriași, 5 de mici comercianți, unul de funcționar comercial, 5 de funcționari publici, 14 de preoți, 7 de profesori și învățători și 7 de pensionari.

Cu atestate de maturitate au fost provăzuți în anul școlar 1917/18 în total 39 absolvenți, fața de 20 în 1916/17 și anume au fost declarați maturi cu foarte bine doi candidați, cu bine 9 candidați, cu suficient 20 candidați; corigenți 7 și unul respins pe un an.

Numărul fetelor înscrise în anul 1917/18 în toate 3 clasele a fost de 34, iar numărul total al fetelor înscrise în ultimii 5 ani a fost de 104.

Numărul elevilor mobilizați în 1917/18 a fost de 50, iar dela izbucnirea războiului încoace au fost mobilizați în total 106 elevi.

**Profesori noi la Școala comercială română din Brașov** au fost aleși, dnii *Ioan Iosif*, licențial al universității din Lausanne și diplomat al Universității economice din Budapesta și dl *Dragoș Navrea*, absolvent al cursului pentru profesori de școale comerciale din Budapesta.

**Restricții în circulațiunea postală și telegrafică.** Cu ziua de 1 Septemvrie a. c. intră în vigoare următoarele restricții în circulația postală și telegrafică:

1. Scrisorile private, simple (nerecomandate) adresate în interiorul țării, în Austria, Bosnia și Herțegovina, în țările ocupate, precum și în străinătate pot avea o greutate de maximal 250 grame.

2. În circulația locală nu se mai pot expedia în viitor nici telegrame de stat.

3. Depeșe private de caracter pur formal (salutări, felicitări, condolențe și mulțămite) nu se mai pot da.

4. Dela oarele 4 d. a. până la oarele 9 seara se pot da numai telegrame private *urgente*, pentru cari vor fi a se plăti taxe întregite. Dispoziția aceasta se referă atât la telegramele din interiorul țării, cât și la cele cu destinația pentru străinătate, dar și la telegramele ziarelor.

Restricția că în timpul dela oarele 9 seara, până la oarele 7 dimineața, și în zilele de Dumineci

și sărbători se pot da numai telegrame private urgente rămâne și mai departe în vigoare.

La și dela prizonieri de războiu nu se pot da respective primii telegrame.

\*

**Reforma proprietății.** La începutul lunii trecute s'au ținut la ministerul agriculturii mai multe anchete cu privire la reforma proprietății fonciare proiectată de guvern.

Precum anunță ziarele din capitală proiectul de lege, ce se va prezenta parlamentului în sesiunea de toamnă, va asigura statului cel mai larg drept de expropriare. Vor fi trei categorii de proprietăți față de cari se va valida acest drept de expropriare.

Și anume se vor putea expropria, în prima linie: *proprietățile de pământ acuirate în cursul războiului*, apoi *proprietățile supușilor (cetățenilor) străini* și în fine *proprietățile de pământ ale corporațiilor (mânei moarte)*. Afară de acestea însă se va extinde dreptul de expropriare al statului, în caz de de lipsă, și asupra altor proprietăți private.

\*

**Rezultatul subscripțiunii la al VIII-lea împrumut de războiu ungar.** La ultimul împrumut de războiu ungar s'au subscris incluziv Bonurile de casă de 5% de nominal K 950 milioane, ce le-au luat asupra lor institutele de bani, în total suma de K 3,860— milioane.

\*

**Cele mai vechi bănci din lume.** Cea mai veche bancă din lume este Banca de Veneția, fondată la anul 1157 sub firma Monte vecchio; 23 de ani mai târziu s'a înființat tot acolo Monte novo și la anul 1620 Monte novissimo. Banca a existat până la anul 1797. Ca succesora i-a urmat Casa di San Giorgio în Genova (Geneva) la anul 1407. La anul 1619 s'a înființat banca de Hamburg, care a emis bani «Marce Banco» scoase din circulație la 1873. A doua s'a înființat la 1621 sub numele «Banco Publico» în Nürnberg. După 200 de ani s'a desființat. La 1765 s'a înființat «Banca regală prusiană» și aceasta a devenit bancă de stat la anul 1875. În Suedia cea dintâiu bancă s'a înființat la 1656, în London la 1694. În Franța s'au înființat bănci mult mai târziu. Dela anul 1720 de când cu bancrotarea sistemului Law până la anul 1776 în Franța nu s'au mai înființat bănci. În anul acesta s'a înființat în Franța Caisse d'Escompte, și în 1800 Banca națională a Franței Bafuque de France. În Statele Unite americane prima bancă s'a înființat la 1791 sub firma Bank of United States. La anul 1863 existau deja 1466 bănci și la anul 1905 numărul lor a fost de 5757, pe lângă ele încă un număr mare de filiale în fiecare stat. V. G.

\*

**Rugare către băncile și însoțirile noastre.** Rugăm din nou institutele noastre de bani și însoțirile noastre, cari au întrelăsat a ne trimete pân'acum

chestionarul cu datele necesare pentru «Anuarul Băncilor Române pe anul 1919» să ne trimeată de urgență datele cerute.

Datele, ce le vom primi *cu întoarcerea poștei* vor putea fi încă suscepute în coala ultimă a «Anuarului» sub rubrica «Intrate ulterior», pe când cele intrate mai târziu, spre părerea noastră de rău, nu vor mai putea fi considerate.

\*

**Pentru frecuanți ai Academiei comerciale din Viena.** De vânzare:

1. Lehrbuch der Buchhandlung. Partea II. de R. Schiller.

2. Lehrbuch der Buchhandlung. Partea III. de R. Schiller.

3. Lehrbuch der kaufmännischen Arithmetik für höhere Handelsschulen (Handelsakademien) Partea III., de Dr. Josef Klemens Kreibig.

4. Lehrbuch der kaufmännischen Arithmetik für höhere Handelsschulen (Handelsakademien). Partea IV, de Dr. Josef Klemens Kreibig.

5. Lehrbuch der Politischen Arithmetik de Wilhelm Ludwig.

6. Beispielsammlung zu Arithmetik und Algebra de prof. Dr. H. Schubert., apoi

7. Arányszámok după Dr. Fr. Maürik de Dr. Szabóky Adolf.

Toate 7 cărțile compactate în pânză, aproape nouă. Prețul K 40—. A se adresa la administrația «Revistei Economice» în Sibiu—Nagyszeben.

## Cursul devizelor.

(La 27 August 1918).

	Bani	Marfă
Amsterdam . . . . .	K 522—	523—
Berlin . . . . .	„ 168·60	168·90
Sofia . . . . .	„ 127·50	129—
Zürich . . . . .	„ 250·50	251·50
Christiania . . . . .	„ 317·50	318·50
Kopenhaga . . . . .	„ 317—	318—
Stockholm . . . . .	„ 358—	359—
Constantinopole . . . . .	„ 35—	35·75
Marce-bilete . . . . .	„ 168·60	169—
Lei . . . . .	„ 109·75	110·75
Leva . . . . .	„ 127—	128·50
Bilete elvețiene . . . . .	„ 250—	252—
Bilete turcești . . . . .	„ 34·25	35—

### Monete de aur:

Ducat . . . . .	23·75
20 Marce aur . . . . .	49·50
20 Franci aur . . . . .	40—
Funt englez aur . . . . .	50·50
10 Ruble aur . . . . .	53·50

## BIBLIOGRAFIE.

**Alianța economică cu Germania de Traian I. Jarca**, Sibiu 1918 Tipografia arhidiecezană.

Articolele publicate sub titlul de mai sus în revista noastră, au apărut acum și în broșură separată, ca Nr. 19 din «Biblioteca Bancilor Române» editată de noi.

Prețul este K 1.— și se poate comanda la Administrația «Revistei Economice» sau la «Librăria arhidiecezană» în Sibiu—Nagyszeben.

\*

**Biblioteca Ardealului.** Sub redacția cunoscutului și apreciatului publicist *Emil Isac* din Cluj și în editura *Alexandru Anca* din Gherla va începe să apară cu începere din August a. c. o publicație periodică literară, a căreia tendință va fi a da în mâinile publicului operele de valoare ale scriitorilor români, mai ales ardeleni.

«Biblioteca Ardealului» va apărea lunar în formă de carte și primul număr va fi închinat memoriei marelui poet ardelean George Coșbuc.

Exemplarul va costa K 1.50 (1 franc 50 bani), plus 50 fileri pentru porto. Comandele sunt a se adresa la Institutul de arte grafice *Alexandru Anca* în Gherla—Szamosujvár. În ale redacției bibliotecii scrisorile sunt a se adresa d-lui *Emil Isac*, Cluj (Kolozsvár) strada *Bartha M.* Nr. 22.

\*

«Anuarul Bancilor Române». Anul XIX. 1918. Redactor: *Constantin Popp*. Editura «Solidarității». Sibiu Tipografia arhidiecezană 1917. Prețul K 5.30 incl. porto.

Cunoscutul șematism al societăților pe acțiuni, al însoțirilor și altor întreprinderi românești a apărut în formatul obicinuit în extensiune de 9 coale tipar.

Coala primă conține pe lângă calendarul pe 1918 (Gregorian și Iulian): Noua tarifa postală (intrată în vigoare la 1 Octomvrie 1916), Tarifa pentru telegrame, Nouele tarife de timbre (Scala I, II și III, intrate în vigoare la 1 Decemvrie 1916). Chei pentru calcularea intereselor, Competința de timbru a registrelor comerciale și Monetele diferitelor state.

Șematismul propriu zis cuprinde datele obicnuite și bilanțul pe 1916, dela 126 de institute de bani, ca soc. pe acțiuni, 25 de însoțiri și 9 alte întreprinderi. «Banca generală de asigurare din Sibiu, unica noastră bancă de asigurare, precum și «Solidaritatea» cu extras din statutele ei figurează sub capitolé speciale. «Anuarul» mai conține într'un capitol separat «Dividenda băncilor noastre pe 1916» și la sfârșit cele două sumare, unul alfabetic și unul după sedii.

Anuarul pe 1918 are și o inovație: *cheia pentru bilanț*, un mic dicționar anexat la sfârșit după sumare, arătând în ordine alfabetică, expresiunile corăspunzătoare celor românești în limbile maghiară și germană. Cu ajutorul acestei chei se pot folosi de

Anuar cu bun succes și cercurile interesate maghiare și germane.

Anuarul se poate comanda la «Revista Economică» în Sibiu — Nagyszeben, cu prețul de K 5.30 mil. porto.

### Sumarul:

**Războiul mondial și comerțul mondial.** — **Motoarele de arat sistem „Praga”** — *Cronică:* Școala comercială superioară română din Brașov. Profesori noi la Școala comercială română din Brașov. Restricții în circulațiunea postală și telegrafică. Reforma proprietății. Rezultatul subscripțiunii la al VIII-lea împrumut de războiu ungar. Cele mai vechi bănci din lume. Rugare către băncile și însoțirile noastre. Pentru frecuanții ai Academiei comerciale din Viena. *Cursul devizelor.* — *Bibliografie:* Alianța economică cu Germania. Biblioteca Ardealului. Anuarul băncilor române anul XIX 1918.

### Mulțămită publică.

Tuturor persoanelor, institutelor financiare și instituțiunilor noastre culturale, cari la moartea fostului nostru director de pie memorie, *Andrei Cosma*, ne-au condolat, trimitem mulțumitele noastre.

„SILVANIA”,  
institut de credit și economii,  
soc. pe acții în Șimleu.

### „ARDELEANA”,

institut de credit și economii societate pe acții în Orăștie.

## CONCURS.

La «ARDELEANA» în Orăștie află imediat aplicare în mod provizor un **funcționar**, care e introdus în toți ramii de bancă. Reflecțanții să și înainteze ofertele însoțite de atestate școlare și de praxă în copie simplă, arătându-și pretențiile de salariu. Intrucât cel ales e necăsătorit poate beneficia de cvartir, lemne și luminat în natură.

Orăștie, la 18 August 1918.

1—1

Direcțiunea.

### De vânzare.

## O mașină de scris YOST

== aproape nouă și în stare foarte bună. ==

Se poate vedea zilnic între oarele 2½—3½ d. a.

::: SIBIU, strada Seiler Nr. 3. (Parterre) :::

Pentru reflectanții în afară de Sibiu mijlocește cumpărarea, din bunăvoință, Administrația

„REVISTEI ECONOMICE”.

## „Sătmăreana“,

institutede credit și economii, societate pe acții în Seini.

### ÎNVIȚARE.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii «SĂTMĂREANA», societate pe acții în Seini, prin aceasta sunt invitați la

### Adunarea generală extraordinară,

care se va ține în Seini, la 19 Septemvrie a. c. st. n., la 11 oare a. m., în localul institutului.

### OBIECTUL:

*Deciziune în cauza sporirii capitalului social prin emisiune nouă de acții.*

Pentru orientare Vă comunicăm, că în sensul §-ului 26 din statute la adunarea generală acționarii au vot numai după acele acții, cari au fost trecute pe numele lor în registrul acționarilor cu cel puțin jumătate de an mai înainte de adunare și pot fi reprezentate numai acelea acții, cari dimpreună cu eventualele plenipotențe s'au depus la cassa institutului cel mai târziu în decursul zilei de lucru a doua premergătoare adunării generale până la 6 oare p. m.; deci în anul acesta până în 17 Septemvrie la 6 oare seara.

Acțiunile depuse la alte locuri designate de direcțiune, se vor depune în termen, ca avizele despre depunerea lor dimpreună cu plenipotențele să le putem primi dela depozitare până în 17 Septemvrie.

Pentruca să înlesnim participarea la adunarea generală am rugat să primească în depozit acțiunile noastre și să ne transpună plenipotențele institutele: «Albina», Sibiiu, Brașov și Lugos; «Aurora», Baia-mare; «Silvania», Șimleu; «Oficiul pentru administrarea fondurilor diecezane», Oradea-mare și Lugos; «Oraviciiana», Oravița; «Arieșana», Turda; «Victoria», Arad; «Bihoreana», Oradea și Carei; «Bistrițiana», Bistrița; «Asociațiunea», Sibiiu; «Chiorana», Șomcuta; «Drăganul», Beiuș, mai departe pe domnul Vasile Leza, comerciant în Ticvaniul-mare.

Din ședința plenară a direcțiunii ținută în Seini la 23 Iulie 1918.

Direcțiunea.

### Capital social Coroane 1.200.000.

Telefon Nr. 188.

Post Sparcassa ung. 29,349.

## „BANCA GENERALĂ DE ASIGURARE“

☞☞☞ societate pe acții în Sibiiu — Nagyszeben ☞☞☞

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria,

în 1911, sub egida «SOLIDARITĂȚII».

„BANCA GENERALĂ DE ASIGURARE“ primește tot felul de asigurări, ca asigurări **asupra vieții** în toate combinațiunile și **asigurări contra focului și** **asigurări contra spargerilor**. Mai departe mijlocește asigurări: **contra accidentelor și contra grindinei etc.**

==== Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare“ le face în condițiunile cele mai favorabile. =====

Asigurările se pot face prin oricare bancă românească, precum și prin agenții și bărbății de încredere ai societății. ☞☞☞ Prospecte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat.

Fonduri proprii de rezervă la finea anului 1916 preste . . . . . K 400,000.—  
Daune plătite până la finea anului 1916 preste . . . . . „ 250,000.—

Cei interesați să se adreseze cu încredere la:

### „Banca generală de asigurare“

Sibiiu — Nagyszeben. Edificiul „Albina“.